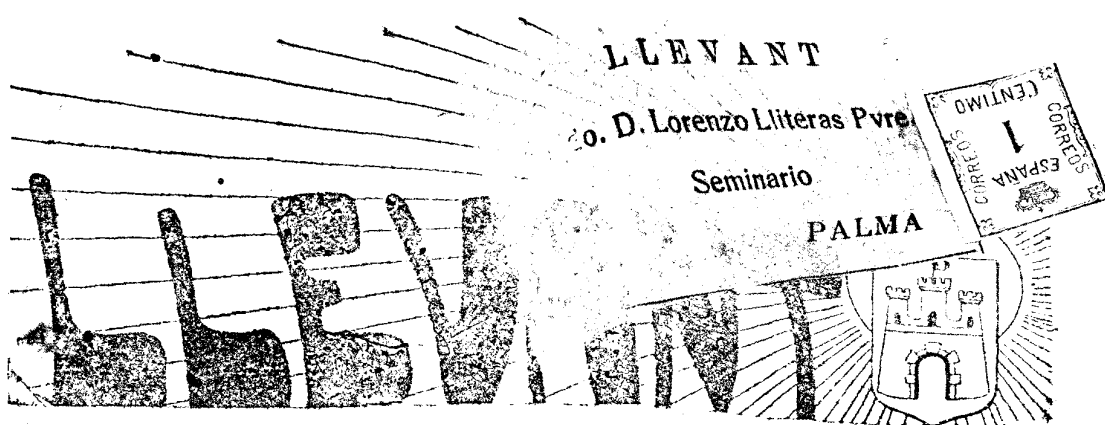

PREUS

Artá Un trimestre	0'75
A fora any	4'00
Al Extranjer id.	6'00

Número solt
15 cts.

QUINZENARI CATÓLIC MALLORQUÍ

Artá 31 de Mayo de 1921

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantóns, 3

EL FERROCARRIL D'ARTA

JA'LTENIM

De fet es aquí. El dia suspirat de veure entrar la màquina del ferrocarril dins l'estació de la nostra vila ja es arribat. Les seralades que envolten la nostra hermosa vall mos retornen el so agut i sibilant de la locomotora.

Encara que oficialment no ha ja estada inaugurada la linea, el tren pot arribar ja aquí, per tant podem dir: Ja tenim el tren.

El poble se sent de cada dia més entusiasmat ¿com no? i no parla de res més. Per totes parts se té la mateixa conversa; un mateix assumpte domina en totes les reunions; una sola idea bull dins cada cervell de tot artanenc: *El tren i les festes de l'inauguració*. I si aquestes i aquell dominen dins el cor de tots els patriotes artanencs ¿com s'en ha de sustreure LLEVANT qu'es el propulsor de tot moviment que benefici a Artá, i interesi a sa Comarca?

Aquest es el motiu perquè avui que está pròxim a inaugurar-se oficialment la nova linea dedicam tot aquest n.º a donar compte als nostres lectors de l'estat actual de les obres del tren i dels projectes de festes que s'han de celebrar en el dia de l'inaugura-

ció a fi de que tots els artanencs que viuen a fora i com es natural s'interessen per lo que aquí passa, puguin enterar-se amb prou anticipació de tot lo que se projecta fer.

Consti que no es aquest el número extraordinari que tenim anunciat; aquest sortirà si Deu ho vol per les festes. Será il·lustrat i s'honrará amb la firma de tots els bons patriotes que vulguin expressar sos sentiments sobre la festa. Alguns n'hem convidats especialment, però tots els qui se sentin capaços de dir qualca cosa queden convidats. Com més molts siguin, millor.

La Redacció

ACTE CONMOVEDOR

Com escriguerem la darrera crònica parlant de les obres de tensió dels rails del ferrocarril deiem que ja eren al endret del cementeri i estaven per cruzar el camí de Son Servera a la Guixarria. El dia 18, però, la màquina heí arribá; en ella vengué desde Palma el benemerit patrici D. Rafel Blanes per cumplir íntima promesa de que la màquina no passaria més allá de la nostra necrópolis sense que ell hagués duit a depositar jamunt la sepultura de son pare (a. c. s.) una

corona com a pietós recort. A l'arribada del tren en el qual venien també son germá D. Tomás i nabot D. Jacinto Felíu, heí acudiren numerosos amics que l'acompanyaren a cumplir sa promesa, acte al que s'associaren també els treballadors de la linea, resultant en extrem conmovedor. Acabat l'acte s'entornaren cap Palma.

SEGUEIXEN LES OBRES

Les obres adelantaren amb rapidesa de manera que'l dia 20 arribaren els rails a sa Carretera Veya i al horabaixa traspasada ja aqueixa se posaren els primers dins el clos de l'estació i les primeres aguyes.

I en atenció a l'importancia del fet el batle D. Andreu Femenias volgué obsequiá amb un refresc a totes les brigades d'operaris de la via. Fou presidit per les autoritats esglesiástica i civil, per l'enginyer director de les obres D. Juan Cerdó i son auxiliar Sr Lladó acompanyats de la Comissió organitzadora de les festes en projecte.

Prengueren part en ella uns cent-cinquanta treballadors an els que se repartiren licors i galletes.

No cal dir que bona part del poble ha anat desfilant diàriament per davant les obres desde que son dins el terme d'Artá. Seguit, seguit hi ha una gran gentada a contemplar els treballs de tensió de rails que son una novetat per la major part.

Tothom està entusiasmat i de cada dia més de manera que el dia del refresec mentres se posaren els rails a la Carretera veyá s'hagueren de posar celadors i guardies civils perquè no se destorbás an els treballadors i per evitar desgracies; tanta era l'aglomeració de gent.

S'ha posat ja el portam a l'estació que resulta de bon efecte. Es majestuosa. Estam segurs de que en tota la via de Mallorca no s'entrobá altra de tant d'efecte, i elegancia.

Ara estan posant els desriaments de dins l'estació aont hi ha una mesada de feina per tenir ho tot a punt.

Damunt la miranda del carre d' Amadeo aont heí havia sa casa de Can Marín, després d'haver cedit la Companyia de ferrocarrils tots els terrés a favor del Ajuntament, determiná aquest fer hi un jardí que comensant devant aon era *Can Porro* arribará amb pendén suau fins a la Carretera Veya. Ha començat per enderrocar la casa Can Mitja que feia nosa i se fugí prest es trebais d'explanació. Tendrá un bon cop de vista desde allá.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PRIMER VIATGE EN FERROCARRIL

El dia 21 del any 1921 serà una fetxa memorable en els anys de la nostra vila perquè fou el dia en que primera vegada la maquiná del ferrocarril travessá tota la nova línia i arribá a l'estació.

Invitada atentament per D. Rafel Blanes Tolosa la Comissió de festes del ferrocarril el Segretari del Ajuntament i el qui escríu la present crónica, sortim amb el carruatge de D. Pere Morell cap a Son Servera aont arribam a les 11'14 del matí. Al mateix temps arriba també el medge D. Rafel Q. Blanes, i esperam tots allá la venguda del tren ordinari de les 11'17

En aquella estació se treballa activament el l'explanació dels voltants haguén hi ocupats en aixó una vuitantena de obrers. Però sí molts son els operaris grossa es també l'escotada a fer. N'hi ha encara per estona.

Mentres esperam arriba l'enginyer de la Companyia Sr Cerdó an a qui saludam, el qual actúa sempre, burineta d'una a altra brigada, d'ont ordres i dirigint el treball.

El tren pisa, miram i el veim que majestuós avansa cap a nosaltros desde Ca S'Hereu. En ell venen el bon patrici D. Rafel Blanes Tolosa, son germá D. Tomás, D.ª Andrea Valentini, D. Venanci Recio, coronell, Mossen Salvador Galmés Notari esglesíastic, D. Jacinto Féliu fill del Director de la Companyia

D. Gabriel Santandreu Jefe de moviment, D. Jaume Boyeres, jefe proposat per l'estació d'Artá i D. Marian Massanet de Pula Carviades les salutacions de rúbica nos induim en el vagó els recent arribats, els qui haviem venguts d'Artá, i D. Marian Servera de Ca S'Hereu.

Son les onze i tres quar. Ciuala la locomotora i arranca el tren Atravessam la carretera d'Artá passam a mb velocitat per damunt el Pont des Gouguet, desde quin terrapié comensa a delitar-nos el sobberg panorama que tenim davant. Son Servera quedá an el fons al redós de les montanyes Na Penyal i el Puig de sa Font; sa al peu la verdor bellugadissa dels sembrats qui espiquetgen i amatlers ja vestits. Allá enfora la mar blava que atupa els penyals del Port Vell, aont com gegant mostruós i assedet gat s'hi ajup per beurehi la serralada de St Jordi.

Dassat l'elevat terraplè de Son Comparet, i la trinxera ombrejada p'el pinar ja's divisa davantel túnel de Son Sard boca feresta que amb xulament esgarrifós s'engoleix máquina i vagons.

Tots just un se dona conta per la fonsa que's troba en les entranyes de la terra quant l'inunda novament l'expléndida llum del Astre rei que cau a plom desde'l nostre centit mentres els vagons van llenegant per damunt el terraplè de Pula. Desde aquesta miranda (quin panorama més vistós se contempla! Tots estam com extasiats quant entram ja en la trinxera de Pula aont despedeix de tots D. Marian Massanet, D. Rafel Blanes passa a la máquina i parateix novament. Xit, xit dit, xit dit! ¿Qués aquest ciular tant esglayós? Entram en el Rafal patrióni de la casa Blanes. Passada St Coma Ceguera la máquina mancaba la fonsa i s'atura. Es que som a la Carretera d'Artá aont mos saluden D. Francesc Blanes i D. Antoni Solivelles que pujen també per acabar junts el viatge.

Som dins el fons escotat del *Coll des Cavadors* i a la sortida se contempla sense cap dupte el més bell paisatge dels que's veuen en la línia. Al fons Sant Salvador i la Parroquia, d'Artá fora capells i *Salve Regina*, dominant les blanquinoses cases que semblen guardes de ovellesque s'acosten al Puig, tot aixó amparat per la Serra de l'Ermita desde en Ferrutx fins an Es Puig. A llevant Capdepera, al peu de Coçanegra, amb sa falda blavosa de la mar que placidament afalaga les costes gabellines per una part i Cuitadella per l'altra. El mar es boirós però un dia clar se pot veure molt be Menorca i fins la Catedral de Ciutadella. Mos treu de l'abstrac-

ció el ciular estrident de la locomotora. Es que som davant el Cementeri i sembla que vol a no el ciulo saludar als qui foren; atravessam la Carretera i a poc a poc, poc a poc anam cap a entrar a l'estació.

Una gentada enorme, calculable en dos mil persones espera l'arribada. Les campanes de totes les iglesies repiquen. La banda de D. Antoni Gili toca marxes triunfals i el poble frenètic d'entusiasme esclata en aplaudiments i doná crits de ¡Visca D. Rafel Blanes! ¡Visca el Sr Cerdó! ¡Visca la Companyia! Aquest espectacle era inesperat. El poble ha sabut avui expressar amb tota espontaneïtat com sent l'agraïment per qui tant ha fet per ell. Moltíssima gent plorava d'emoció al venre a D. Rafel que amb tota la seua sencillesa se veia festetjat inesperadament. El public aná seguint darrera ell fins a l'estació i d'allá se volgué acompanyar-lo fins a sa señorial casa. La manifestació era improvisada però no obstant desde casseva fins a mitjàu *Carretera Nova* era ple Allá; se vegé obligat a sortir al balcó i acompanyat de les autoritats, i Comissó desde jont digué: Amics d'Artá l'emoció que sent en aquests moments es tan gran que me priva de coordinar les idees i dirigir-vos llargament la paraula. Vos don les gracies per les demostracions de simpatia amb que ni honrau i vos preg que doneu gracies a Deu nostro Senyor i a la Verge de St Salvador per haver-mos conceidit dur a cap aquesta obra. Al mateix temps vos dem in un record per tots aquells que haurien desitjat veure aquest dia i son ja difants.

Una salva de mans balletes acull les seues paraules. El Batle doná vísques a D. Rafel, a la Companyia i al Sr Cerdó i a aquests altres de visca Artá, tots els quals foren unánimament contestats.

Seguidament pasá D. Rafel amb molts d'acompanyants a la Parroquia i a St Salvador a fer visita de gracies i després en la Fonda Randa obsequia a la citada Comissió amb un dinar.

LLISTA

de suscriptors per les festes de l'inauguració del ferrocarril d'Artá.

	Ptas
	Suma anterior 7765'00
D. Antoni Blanes (a) Patró	150'00
» Juan Forteza (a) Josepet	25'00
» Antoni Genovard de S. Terrassa	100'00
» Josep Carnicer Ador, de	

Correus	25'00
» Julià Soriano Te'grafista	25'00
» Lluís Pascual Notari	25'00
» Nicolau Miquel (a) Titay	25'00
» Juan Vicens (a) Jan	25'00
» Miquel Gili Des Vidriè	25'00
» Jeroni Suné (a) Sunyer	25'00
» Francesc Oliver (a) Moma	5'00
» Juan Llaneras (a) Bolló	25'00
» Juan Lliteras (a) Recuit	5'00
Sama	8250'00

(Continuará).

LES FESTES

Per fi acordada ja definitivament la fetxa del dia 16 per l'inauguració oficial podem ja donar a la publicitat com a definitiu el següent.

PROGRAMA

de les fires i festes a celebrar

-- Dia 16 --

A les 4 del capvespre.—Arribada del tren inaugural i convidats de Palma an els quals rebrán les Autoritats i poble d'Artá amb acompanyament de un parell de Bandes de música.

Repicada general de campanes i amollada de coloms Seguidament *Te Deum* en la Iglesia Parroquial i Salve en l'Oratori de la Verge de St. Salvador.

Refresc en la Casa Consistorial; obsequi del Ajuntament a les Autoritats de Palma, Companyia de ferrocarrils i demés convidats.

Després.—Homenatge a D. Rafel Blanes i despedida de les Autoritats en l'Estació.

De 9 a 12 —Il·luminacions, músiques en alguns cadafacls.

-- Dia 17 --

A les 8 del matí.—Diana pasdobles per les músiques i repartiment de *borros* an els pobres en la Sala.

A les 10.—Missa Pontifical en la Parroquia, predicant el M. I. Sr D. Antoni Sancho, Canonge.

A les 3 del capvespre.—Carregudes d'homos i bixicletes en l'Estació amb premis importants.

A les 5.—Certamen musical en la Plassa del Conquistador i amollada de focs japonesos.

A les 9 del vespre.—Ball i cine públic en plena plassa del Conquistador (Plassa Nova).

-- Dia 18 --

A les 9 del matí.—Pasdobles pels carrés per les músiques acompa-

nyant a les Autoritats locals al Oratori de St. Salvador.

A la 1 del capvespre.—Dinar en honor de D. Rafel Blanes Tolosa.

A les 4.—Descubrimet d'una lápida en l'Estació i tot seguit declaració de fills ilustres amb discursos biogràfics entel Teatre Principal.

A les 7.—Concurs de carrosses amb acompanyament de Gigants, Caparrots, Nanets, Cossiers i Cavallets que recorrerà els carrers de Na Batlessa, Palma, Major, Roques, Monserrat Blanes i Plassa del Conquistador. Se concediran premis.

A les 10.—Música i Castell de focs artificials en la Plassa del Conquistador.

-- Dia 19 --

A les 8 del matí.—Arribada de les motocicletes que prenguin part en els Concurs organitzat per el Club Automovilista de Palma.

A les 9 i mitja.—Arribada del tren que conduirà a tot el personal franc de servici de la Companyia dels Ferrocarrils i seguidament acompanyament amb música a la Iglesia.

A les 10.—Ofici funeral en sufragi de s'anima de D. Rafel Blanes Massanet, que paguen els empleats de la Companyia.

A les 3 del capvespre.—Grans carregudes de cavalls en l'hipodrom de Les Fontanelles (Carrossa) amb subjecció al programa ja publicat pujant el valor dels premis *cinc mil pessetes*.

A les 9 del vespre.—Retreta per es músiques i covalcada amb atxes que recorrerà els mateixos carrers que'l concurs de carrosses.

A les 10.—Gran Castell de focs artificials en la Plassa del Conquistador i traca final.

Observacions.—Se convida an el vezindari a que adorni les fatxades, per lo qual la Comissió te acordat concedir premis.

Hei haura premis extraordinaris. No se cobrarà cap arbitri municipal an el bestia que se presenti a la Fira.

Religioses

A la Parroquia se celebrá amb tota solemnidad la festivitat del *Corpus Christi*. El matí hei hagué Ofici Major cantant el poble alternant amb el Chor la Misa d'Angels i predicá Mossen D. Andreu Servera Pvre. de Palma. Al decapvespre a les 5 la processó amb Nostre Amo recorregué l'itinerari a-

costumat. Lo que fou extraordinari fou la gentada que hi aná. Poques processons haviem vistes amb tanta cera.

An el Convent el diumenge dia 29 se celebrá també solemnialment aquesta festa La Misa Major fou a veus i el panegiric corregué a decàrrec de Mossen Antoni Grimalt Pvre Sta. Margalida. La processó del capvespre fou també molt concorreguda. El pròxim diumenge a la Parroquia se ferá la festa de Conclusió del Mes de Maria.

Vida Social

Haguent dimitit del càrrec de Presidents de la Caixa Rural i el Sindicat Agrícola D. Antoni Blanes i D. Pere Amorós respectivament, els Consells d'aquestes entitats com les faculten els Retglements procediren a l'elecció de càrregs amb caracter interí fins a les primeres Juntas Generals ordinaries. Tant una entitat com l'altra n'obrará President al propietari D. Mique Oleo que ja ara el Vispresident de l'edues entitats Per les vispresidenciel s'han elegit: D. Pere Morell Oleza en la Caixa Rural i l'honor Barto neu Femenias Nico au amo de Son Sureda en el Sindicat. Sia enhorabona a tots i Deu les do acert.

Peregrinació Franciscana

Sentim ferm que la falta d'espai no mos deixi ressenyar tal com mereix per la seua extraordinaria importancia la peregrinació que la Tercera Orde feu a Inca. Fou un exitós. El poble d'Artá hei enviá un bon contingent i al fin l de festa el nostro batle D. Andreu Femenias s'hi adheri per telegrama, saludant en nom del poble a tots els pelegrins i convidant al Directori que acordás fer-la a Artá l'any 1923 centenari de la mort de V. P. Llinás, fill i gloria d'Artá al que se projecta erigir un monument.

Ademés de molta gent hi anaren d'aquí el chor de Sta Isabel i cinquanta joves de la «Joventut Seráfica» els quals anaren després a romandre a Palma i d'allá a Solfer, Deya i Valldemossa.

El chor citat, en canvi aná a Cura i Lluchmajor. Aixó es hermós e instructiu. Enhorabona.

Conferencies

Estant de pas per aquesta vila l'eminent pedagog de la Congregació Salesiana Rt P. Fierro i el P. Pastor amablement accediren a improvisar dues conferencies en la Sala del Hospi al que amb un moment s'ompli. Foren presentants p'el Rt Sr Ecónom i amb galana i fácil paraula d'narea a conèixer el V. D. Bosso i alguns caires o aspectes de l'Obra Salesiana com també l'obra del *Tibi Dabo* de Barcelona.

La concurrencia sortí molt satisfeta.

SE VEN EN BONES CONDICIONS UN ESTABLIMENT D'IMPORTANCIA

Informaràn en aquesta Administració.

GRANDES ALMACENES

San José

DE

Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE!

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODO LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIDOS Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 | Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

Ensaïmades i panets

En lloc se torben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SRVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¡¡UEP!!

A més bon preu que ningú compra carros
carretons en qualsevol estat estiguen mestre

Gabriel Carrió

(a) FUYA DES **QUATRE CANTONS**

Gran establiment d'en **Miquel Garau** Centro, 3-Artá.

Sempre, Sempre, derrerres novedats en MERCERIA ● Extens surtit de PERFUMERIA

COLMADO

AMB CONSERVES DE TOTA CASTA

Representant dels licors de la casa MORENO amb el seu acreditat

Anís Miramar

Máquinas de cusi SINGER al contat i a pagues

No deixen de visitar-lo amb la seguredat de que quedareu amb ganes de tornar-hi